

LIBRARY

FEB 5 1986

STATE HISTORICAL SOCIETY
OF WISCONSIN
MADISON, WI 53706

VILNIS

 LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: (312) 842-7325

VOLUME LXVI Nr. 3

KETVIRTADIENIS, SAUSIO (JANUARY) 30, 1986

KAINA 25 c.

Kasdien

**BENAMIŲ MILIJONAI
AR TAI SLOVĖ?
METRINĖ SISTEMA
APIE TERORIZMĄ**

Apskaičiuojama, kad Amerikoje yra nuo dviejų iki trijų milijonų benamių, neturinčių pastogės gyventi, ir be perstojo jų gausėja. Netgi paties prez. Reagano administracijos Butų Fondo (Department of Housing) duomenimis, benamių armija kasmet padidėja 10 procentų.

Toks spartus benamių armijos didėjimas susijęs su socialinių programų apkarpymu, ypač butų nuomų brangėjimu. Gyvenantys iš socialinio aprūpinimo pašalpų bei iš nedarbo kompensacijų, nebeišgalintys mokėti brangėjančios nuomos, išmetami į gatvę be atodairis.

Prez. Reaganas ruošiasi vasario mėnesį vykti į Grenadą pašlovinti savo užsienio politikos svarbiausią triumfą jo pirmo prezidentavimo termino metu. Tai bus pirmas jo vizitas į tą šalį nuo pat 1983 metais saloje sutriuškimo ginklu socialistinio režimo ir įvedimo savo demokratijos.

Valdžios oficialai tiesmukai taip ir sako: pašlovinti savo užsienio politikos triumfą. Tačiau sveikai galvojant, kokia gali būti šlovė, kai teisėtą Grenados liaudies valdžią nuvertė ginklu ir įvedė savo nepavydėtiną demokratiją, užkorė Grenados liaudžiai savo valią.

Jeigu visoje Amerikoje vidurkiu imant iš 100 kūdikių vienas miršta nesulaukęs metų, laikoma, jog tai nėra baisu, bet kai iš 38 miršta vienas ar iš 27 — vienas, tai jau tragedija.

Čikagoje yra toks miesto rajonas, kuriame iš 38 ar 27 kūdikių vienas miršta, nesulaukęs vienerių metų. Tai juodveidžių, varguomenės rajonas, anksčiau vadintas Grand Boulevard, per kurį dabar eina Martin Luther King Jr. Drive. Tai skurdžiausias mieste rajonas. Kodėl? Nedarbas šiame rajone daug didesnis negu buvo Didžiosios depresijos metu. Ir didesnis šiuo metu, kai prez. Reaganas neatsigėrėja Amerikos gerbūviu.

Jau dešimt metų, kai Kongresas užgrybė aktą perėjimui į metrinę sistemą, bet vis dar tebežaidžia me coliais, pėdomis, svarais, kvortomis. Kaip Nacionalinės tarybos metrinei sistemai prezidentas Albert Njvas sako, nacionaliai imant esame tik apie 20-25 proc. metrinę sistemą. Pagal žurnalą Fortune, tik 500 kompanijų kaip Fordas, General Motors įsivaino metrinę sistemą, nes savo produktus turi

LIETUVOS MIESTUOSE PASIRODĖ NAUJI AUTOMOBILIAI

E. Reklaičio nuotraukoje: naujasis taksi "Moskvic-2140".

Naujųjų 1986 metų išvakarėse Lietuvos miestuose pasirodė nauji automobiliai su juodų ir baltų langelių juoste virš stogo. Tai jau žinomos Maskvos Lenino komjaunimo automobilių gamyklos mašinos "Moskvic-2140".

— "Moskviciai" — seni mūsų pažįstami, — sako Vilniaus taksi parko viršininko pavaduotojas V. Kavaliauskas. — Dar 1958 metais mūsų parkas gavo naujutėliausių, tik pradėtų gaminti "Moskvic-407". Tai buvo keturvietės mašinos su naujo tipo varikliu. Jas gamino iki 1963 metų. Per tą laiką pasikeitė mašinos greičių dėžė, reduktorius, radiatoriaus apdaila. Sporto tipo mašinos dalyvavo žiedinėse lenktynėse, raliuose: "Mos-

eksportuoti į užsienį, kuriame visur metrinė sistema įvesta, išskyrus Burma ir Brunei valstybes.

Kad Amerikoje įpiršti metrinę sistemą yra sunku, nėra nuostabu, kai ir kai kurie kongresmanai prieš ją nusistatė. Anot Albert Njvas nuomonės, 90 procentų kongresmanų užgria metrinę sistemą, bet apie 10 procentų mano, kad metrinė sistema yra komunistų samokslas.

Na, mielieji skaitytojai, ką jūs pasakysite apie tuos kongresmanus, kurie mano, kad metrinė sistema yra komunistų samokslas?

Dorotis su terorizmu bei teroristais yra vienas dalykas, bet susidorojoti su terorizmu bei teroristais yra kitas dalykas. Kad susidorojusi su terorizmu bei teroristais, reikia surasti priežastis, kodėl ši kriminalinė negerovė įsidėja, plečiasi.

"Chicago Tribune" komentatoriaus Wm. Raspberry nuomone, reikia išspręsti Vidurio Rytuose palestiniečių problemą ir terorizmas bei teroristai savine dingty. Izraelio ir JAV užsipyritas nesitarti su palestiniečių išsivadavimo organizacija, Wm. Raspberry sako, yra neginėjama garantija terorizmui didėti ir, labai galimas daiktas, ateiti ir į JAV.

Su Wm. Raspberry nuomone galima sutikti.

S. J. Jokubka

vič-407" — iškovojo 12 pergalių TSRS čempionatuose. Iki 1963 metų pabaigos Maskvos mažalitražių automobilių gamykla (dabar Lenino komjaunimo automobilių gamykla) šaliai pateikė 266,209 "Moskvic-407" su sedano kėbulu.

1983 metais Vilniaus taksi parkas pažymėjo 30-metį. Per tą laiką keitėsi mašinų kartos. Pirmosios taksi parko mašinos buvo GAZ-20, žinomos "Pobedų" vardu. Pradėtos gaminti tuoj po Didžiojo Tėvynės karo, 1946 metais, jos buvo ultrašiuolaikiškos ir patikimos. "Pobedas" dar ir šandien matome Vilniaus gatvėse, respublikos keliuose. Be šių populiarių mašinų, taksi parkas turėjo krovinių GAZ-55.

Gorkio automobilių gamykla nuo 1950 metų gamino dar vieno modelio lengvuosius automobilius — GAZ-12. Tai visiems gerai įsiminęs ZIM-as. Jų partijų Vilniaus taksi parkas gavo 1955 metais.

Dar po vicnerių metų į taksi parko autoškį įsiliejo GAZ-21 — "Volga". 1970 metais "Volgų" klasę pratęsė GAZ-24. Šiam modeliui pirmą kartą tėvyninė serijinė automobilių pramonė praktikoje buvo pritaikyti gaubti durų stiklai. Ydutinės klasės penkiavietis automobilis ir šandien yra pagrindinė taksi parko keleivinė mašina.

Dabar Vilniaus taksi parkas papildė 25 mašinomis "Moskvic-2140". Tai mažosios automobilių klasės keturių-penkių vietų modelis, pagal kurį mašinos pradėtos gaminti 1976 metais. "Moskvic-2140" įsigijo ne vieną respublikos automėgėjas. Jau beveik dešimt metų šios kompaktiškos, manevringos ir pakaukama ekonomiškos mašinos rieda Lietuvos keliais.

A. Andrijonas

Niūrus rekordas

Naujuosius metus šiemet Anglijoje pasitiko rekordinis skaičius benamių. Labdaringos organizacijos ruošėsi ne šventei, o naujametinei krizei. Viena tokių organizacijų taip ir vadinas — "Krizė per kalėdas". "Jei jūs norite nors šiek tiek padėti nuskriaustiesiems, siųskite jums nereikalingus senus drabužius, avalynę, antklodes. Mes taip pat mielai priimame maisto produktus. Jūs galite suteikti ir finansinę pagalbą. Mūsų adresas — Londonas, Vaitėpt road, namas 212".

"Krizė per kalėdas" užtenka rūpesčių. Per 17 savo veiklos metų ji tik tuo ir užsiima, mėgina per kalėdas ir Naujuosius metus organizuoti benamiams nors šiek tiek prieglaudą, aprūpinti juos maistu.

"Šiemet mūsų paslaugų paklausa didelė, kaip niekuomet. Apskritai reikėtų kalbėti apie pačią didžiausią naujametinę krizę", — sako kitos labdaringos organizacijos "Selter" atstovas. "Mes manome, kad mums labai sekasi, jei pavyksta susitarti, kad naujametinių švenčių metu benamiai užimtų keletą namų arba garažų. Apskritai, planuojama viskas, ką galima pavadinti "stogu virš galvos" — palapinės, prie mašinų prikabinami vežiojami nameliai ir t.t."

Benamių problema šalyje kasmet labiau aštrėja, liudija Londono spauda. Pernai vien Anglijoje oficialiai užregistruota 83 tūkstančiai benamių šeimų.

O Britanijos sostinėje, Didžiojo Londono tarybos duomenimis, benamių skaičius per 15 metų padidėjo 70 procentų. Šiuo metu pastogės neturi 28 tūkstančiai Londono šeimų. Ne geresni reikalai ir kituose Anglijos miestuose, rajonuose. Stambiausiame šalies pramoniniame centre — Glazgo benamių palyginti su 1982 metais padaugėjo trigubai.

Nerimą kelia tai, kad tarp benamių ir tų, kurie stovi eilėse prie "stiprūs virtuvių", vis daugiau jaunimo. Negalėdami gauti darbo, daugelis iš provincijos į Londoną atvažiuosiu vaikinių ir merginų pagaliau atsiduria tarp "atstumtųjų". Paruošė D. Žulytė

Trumpai

— Nikaragvos kontros sako, jog jiems viena turtinga amerikietė davė milijoną dolerių, kad nupirktų raketų atakavimui sandirstų.

— Švedijos premjeras Pierre Schēnbergo jeigu JAV-TSRS susitarė ištraukti branduolinius

bandymus, Švedija sutiktų saugoti, kad sutarties laikytųsi abi pusės.

— Pagal patikimus Tokijo šaltinius, Japonija galvoja iš Tarybų Sąjungos kasmet pirkti po tris milijonus tonų natūralių skystų degamųjų dujų.

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-790)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday,
by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$15.00; Chicago \$17.00;
Canada, and other foreign countries — \$20.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS—3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325
Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-782)

Pavyzdys buržuazinės demokratijos

Visas svietas žino ir šneka, kad tabakas žmogaus sveikatai gero neduoda. Juodu ant balto yra įrodyta statistikos duomenimis, jog plaučių vėžiu suserga daugiausia rūkantys. Gydytojai išpėja negaluojančius širdimi nerūkyti. Nuo rūkymo yra ir dažnų kraujų apytakos sutrikimų. Tačiau tūkstančiai ir milijonai žmonių vis tiek rūko. Rūko netgi iš tvankaus miesto išvykę į gamtą pakvėpuoti tyru oru. O kai kurie, neturintys grašio, nepaiso šiukšlėse pasirinkti cigarečių nuorūkų, kad tik pasirūkius.

Kad nors dalį žmonių išgelbėjus nuo šio sveikatai kenksmingo įpročio, Amerikos medikų asociacija sumanė paraginti uždrausti laikraščiuose ir televizijoje cigarečių garsinimus. Girdi, gal būtų išgelbėtos dešimtims tūkstančių žmonių gyvybės, kurias skina vėžio ir širdies ligos. Tai gana protingas raginimas, kurį kiekvienas sveiko proto žmogus turėtų užgirti, medikų asociaciją sveikinti.

Bet nereikėtų būti, didžiausia Amerikoje cigarečių gamybos korporacija R. J. Reynolds sukliko, kad uždraudimas cigarečių garsinimų būtų priešstatyminis, antikonstitucinis, pažeidžiantis konstitucijos pirmąjį pataisymą, garantuojantį žodžio laisvę. Ar uždraudimas cigarečių garsinimų būtų darymas žodžio laisvės, čia nekomentuosime, bet cigarečių korporacijos pinigų mašnai tikrai būtų nelabai kas, nes, kaip gydytojų asociacija sako, gal dešimtys tūkstančių miestų rūkė, cigarečių korporacijai biznis sumažėtų.

Kaip pažymi laikraštis "Daily World", R. J. Reynolds korporacija nuo 1947 metų savo įmonių darbininkams tramdo žodžio laisvę, neleidama jiems susiorganizuoti į profsąjungą, kad galėtų juos lačiau išnaudoti, turėti didesnius pelnus. Jeigu korporacijai taip brangi žodžio laisvė, tai turėtų duoti laisvės žodį ir darbininkams organizuotis į profsąjungą. Bet ne. Nes susiorganizuotą darbininkai irgi palieštų korporacijos pelnų mašną, kaip uždraudimas cigarečių garsinimų.

Tai pavyzdys buržuazinės demokratijos, kuri taip didžiuojasi žodžio laisve. Buržuazija žodžio laisvę respektuoja tik tada, kai iš jos yra jos interesams nauda.

Amerikos rašytojai ne pirštu penimi

Neseniai Niujorke vyko tarptautinės rašytojų PEN organizacijos kongresas. Į kongresą buvo suvažiavę daugiau kaip 40 pasaulio šalių žymesnių vadinamų žmogaus proto inžinierių. Įskaitant ir amerikiečius rašytojus, poetus, dramaturgus, kongrese dalyvavo apie 700 dailiojo žodžio meistrų. Žinoma, ne visi jie buvo vienodų politinių įsitikinimų bei filosofinių pakraipų. Tačiau kongreso metu pasirodė, jog nemaža amerikiečių rašytojų rimtai stovi už demokratiją, pažangą ir taiką pasaulyje, nežūrint, kad kongreso vadovybė buvo minkštakūnių nuolankautojų reakcijai rankose.

PEN organizacijos Amerikos skyriaus prezidentas ir kongreso organizatorius rašytojas novelistas Norman Mailer pakvietė sekretorių George Shultz pasakyti kongresui kalbą. Ir tai padarė neatsiklausęs organizacijos tarybos narių, labai galimas daktas, nuolankaudamas Vašingtono administracijai. Bet išėjo ne taip, kaip jis galvojo, kad rašytojai Vašingtono administracijai paplės katutėmis, užsieniečiams rašytojams parodys, jog jie išvien su prez. Reagano užsienio ir vidaus politika, kad Amerikos intelektualinis pasaulis jam lojalus.

Kai sekretorius įlipo į tribūną ir pradėjo girtis, kad JAV tvirta rėmėja išsireiškimų, pasisakymų laisvės ir kadangi rašytojai irgi nuširdūs laisvei, girdi, nenustebkite, kad aš ir prez. Reaganas esame su rašytojais. Po šių sekretoriaus žodžių salėje kilo didžiausias triukšmas, švilpimas, baubimas, sekretoriui net kelis kartus teko pertraukti savą kalbą. Kad tai buvo nejuokai, pripažįsta ir pats kongreso organizatorius N. Mailer. Jo žodžiais tariant, nepasitenkinimas sekretoriumi Shultz buvęs neapsakomas.

Išvakarėse sesijos, vykusios miesto viešojoje bibliotekoje, pažangesnių demokratinių nuotaukų amerikiečiai rašytojai tuoj kaip mat išleido kongreso dalyviams protesto laišką, nukreiptą prieš sekretorių Shultz bei jo pasisakymą savo kalboje. Protesto laiške stipriai žymėjo, kad Amerikos valdžia nieko nepadeda rašytojams puoselėti rašyto žodžio laisvę nei čia namuose, nei užsienyje, remdama reakcinius režimus, kur užsmagtas laisvės žodis ir už jį piliečiai kalinami. Girdi, tavo vadovybėje valstybės departamentas yra daug išskyręs rašytojų pasinaudodamas reakciniu McCarran-Walter aktu.

Tenka pasakyti, kad tarptautinė rašytojų PEN organizacija neturi didelės reputacijos kaip liberalinė organizacija. Amerikiečių rašytojų šis išstojimas prieš sekretoriaus pasakytą kalbą ne vienam užsieniečiui rašytojui atidarė akis, jog amerikiečiai rašytojai už demokratiją, pažangą, prieš bile kokį žodžio laisvės darymą.

PASIDAIRIUS PO MŪSŲ AMERIKA

Šturmo benamiai

Filadelfijoje priskaitoma mažiausia 15 tūkstančių benamių, įskaitant ir šeimas su mažais vaikais. Miesto valdžia finansuoja programą šiek tiek juos šelpti, padėti jiems. Tačiau programą valdyti turi atidavusi privatiškiems asmenims, kurie samdo tarnautojus ieškoti užkampių bei pastogių benamiams apnakvindinti. Tie patys privatiški asmenys miesto pinigais operuoja ir "sriubos virtuves".

Kai kurie benamiai prieš miesto valdžią buvo sukėlę triukšmą, reikalaudami, kad benamių reikalams programą turėtų valdyti patys benamiai, o ne kokie pašaliniai asmenys.

Minėjo dr. King dieną

Šiemet pirmą kartą oficialiai buvo švenčiama federalinės valdžios pripažinta už civilines teises kovotojo dr. Martin Luther King atminimui sausio 20 diena. Visoje šalyje, išskiriant Texas, Montana, New Hampshire ir Wyoming valstijas, kurios šios šventės vis dar nepripažįsta, buvo uždarytos federalinės valdžios įstaigos, vyko mitingai, bapstistų bažnyčiose pamaldos, parodos, skirtos atminimui kovotojo už civilines teises. Ypač gausūs buvo mitingai jo atminimui pažangesnių nuotaukų profsąjungų salėse, juodveidžių rajonuose. Netgi ir pats prez. Reaganas, nežūrint, kad per dvidešimt metų šaipėsi iš dr. King sukulto sąjūdžio už civilines teises, buvo nuėjęs Vašingtone į juodveidžių mokyklą pagerbti atminimą, papasakoti mokiniams kokį didelį darbą nuveikė civilinių teisių reikalui dr. Martin Luther King.

Dr. King nuo 1955 metų iki 1968 metų (kai žmogūdzio James Earl

Ray Memphis mieste buvo nušautas) be atvangos kėlė liaudį į kovą be smurto už civilines teises, už gražesnę ir laimesnę rytojų. Už pasišventimą nuskriaustųjų reikalui dr. King buvo apdovanotas Nobelio premija. Reakcijai dr. King buvo kaip rakštis pašonėje. Bet niekas iš to neišėjo, dr. King savo vardą visiems laikams įrašė į Amerikos liaudies kovų istoriją.

Farmeriai bėdoje

Nuo pat Didžiosios depresijos metų mažiesiems farmeriams niekad nebuvo taip sunku verstis kaip dabar. Tūkstančiai bankrutuoja, daugeliui ūkius atima bankai už skolas, kiti skubina parduoti turtingesniems kol dar nevēlu.

Miestuose didieji supermarketai jau nuvarė nuo koto mažesniausias maisto produktų parduotuvėles ir parduotuves, matyt, taip atsitiks žemės ūkyje — dvarininkai bei agrobizniai "suės" mažuosius.

Yra sakoma, trečdalis Amerikos farmerių baigia nusigyventi, trečdalis dar laikosi, trečdalis bujoja, auga kaip ant mielių. Vadinas, farmos koncentruojasi į didžiųjų, turtingųjų farmerių rankas.

Reikalauja sukilti

Vartotojų advokatas Ralph Nader tiesmukai reikalauja sukilti prieš apdraudus kompanijų plėšikavimą. Girdi, apdraudus pastaruoju metu pabrango nuo 20 net iki 100 procentų. O tokioms firmoms kaip transporto, statybos, karčiamų bizniam pabrango nuo 100 iki 600 procentų.

Kad apdraudus kompanijos čmė neapsakomai plėšikauti matosi ir štai iš ko: 1984 metais visų jų bendras pelnas buvo \$1.4 bilijono, o 1985 metais jau \$6.6 bilijono.

Paruošė S. J.

NEONACISTAI PIEŠIA SVASTIKA

Neonacistiniai ženklukai ir emblemos, esesininkų durklai su svastika, "trečiojo reich" banknotai — visa tai galima pamatyti Buenos Aires centrinėje gatvėse mažų suvenyrų parduotuvių vitrinose. Į klausimą, kas perka šias "relikvijas", parduotuvės savininkas nemirksėdamas atsako: "Senienų kolekcionieriai" ir tuoj pat pasiūlo nusipirkti ką nors "atminimui".

Knygynuose ant prekystalių išdėlioti nepribaigtų Hitlerio generolų memuarai, užsienio autorių "tyrinėjimai", kuriuose jie bando išteisinti nacistų nusikaltimus ir falsifikuoti istoriją. Vieni "kūriniai" išleisti, kiti spausdinami Argentinoj. Vienos leidyklos savininkas Frederikas Rivanera Karlesas neslepia savo politinių įsitikinimų. "Aš tvirtai įsitikinęs", ciniškai pareikė jis pasikalbėjime sostinės laikraščiui "Diario Popular", "kad Adolfas Hifleris buvo stambiausia figūra istorijoje". Šiuos žodžius jis be paliovos kartojo ir neseniai jo paties įkurto vadinamojo nacional-socialistinio judėjimo triukšminguose susibūrimuose.

Atsišaukimuose, kuriuos šios fasisinės grupuotės žaliūnai mėto miesto gatvėse, smarkiai puolam:

prezidento Raul Alfonsino konstitucinę vyriausybę, bjauriai šmeižiamos kairiosios šalies jėgos Charakteringa, naujųjų nacionalistų emblema labai panaši hitlerinę — tas pats erelis, kuris naguose kažkas panašaus į svastiką.

F. Rivaneros Karleso vadovaujamas "judėjimas" negausus ir šiandien neturi didelės reikšmės Argentinos politiniame gyvenime. Bet jis palaiko tvirtus ryšius su stambiuoju kapitalu, labiausiai su jūžulėjusiais reakingais sluoksniais, tarp jų ir ginkluotomis jėgomis. Žaliūnai piešia svastikas ir antisemitinius sūkius ant pastatų sienų, provokuoja peštynes mitingų ir manifestacijų metu.

Kaip rašo žurnalas "Siete dias", vyriausioji Argentinos nacių būstinė yra pačiame Buenos Aires centre, labai arti prezidento rūmų ir ten turi tam tikrą prasmę: nacional-socialistinio judėjimo nariai neslepia savo tikslo — paimti valdžią į savo rankas ir įvesti "naują tvarką".

Progresyvi šalies visuomenė reikalauja imtis pačių ryžtingiausių priemonių uždrausti jūžulį ultra-dešiniųjų elementų veiklą.

(Iš "V. L.")

Vilnis, 1986 m. sausio 30 d.

Kapitalizmas istoriškai pasmerktas

(Sutrumpintas)

Nūdienos kapitalizmas išmokęs maskuotis demokratija, dangstyti „visuotinės gerovės visuomenės“ skraiste. Išnaudojimo mechanizmas pasidarė sudėtingesnis, rafinuotesnis, ne toks tiesmukiškas, ne taip krintantis į akis, kaip, sakysim, Markso ir Engelso „Komunistų partijos manifesto“ pasirodymo laikmečiu ar net lenininės „Iskros“ dienomis. Bet „fasado pabaltinimas“ nepakeitė išnaudojimos prigrimties — kapitalizmas netapo nei mažiau bjaurus, nei daugiau žmoniškas. Valstybiniam monopoliniam kapitalizmui sujungiant monopolijų ir valstybės jėgas į vieną mechanizmą, konfliktas tarp nepaprastai išaugusių gamybinių jėgų ir kapitalistinių gamybinių santykių darosi vis aštresnis. Didėja vidinis ekonomikos nestabilumas, gilėja krizės, lėtine liga tapo masiškas nedarbas.

Ne mažėja, o nepaliaujamai auga išnaudojimos visuomenės pagrindinis prieštaravimas — prieštaravimas tarp darbo ir kapitalo. Mokslinė-techninė revoliucija buržuaziniame pasaulyje jau išmetė už fabriko vartų beveik dvidešimt milijonų žmonių. „Nereikalingųjų“ dalis laukia naujų milijonų. Milijonai skurdžių, tūkstančiai benamių, kantriai laukiančių labdaringos sriubos, „pavyzdinėje“ kapitalo šalyje — Jungtinėje Amerikos Valstijose. Dešimtys milijonų badaujančių besivystančiose šalyse, užmaskuotai engiamose neokolonizatorijų.

„Visuotinės gerovės visuomenė“ — pasakėlė lengvatikiams. Praraja tarp prabangos ir skurdo gilėja. Tarp buržuazijos ir darbo žmonių nėra taikos. Vakarų pasaulyje be

perstojo liepsnoja klasiniai mūšiai. Buržuazinė valstybė išnaudojų pusėje.

Ir mūsų dienomis, kai žūtbūtinėje grumtynėje už teisę gyventi, už pažangą ir tikrąją demokratiją viršų pradeda imti darbo žmonės, kapitalizmas paleidžia nuo grandinės Pinočeto, Stresnerio, Diuvaljės ir kitokios veislės fašistinius žvėris. Krūvinas karas prieš Vietnamą, ilgametė Kubos blokada, Palestinos liaudies teisių pamynimas, intervencija Libane, ginkluotasis beginklės Grenados susidorojimas, nepaskelbtas žiaurus karas prieš demokratinį Afganistaną ir liaudies Angolą — nesibaigiantis sąrašas nusikaltimų piktadarybių, kurios visais laikais bus gėdingiausi imperializmo istorijos puslapiai.

Kaskart siaubingesni kapitalizmo nusikaltimai byloja, kad mūsų laikų išnaudojimos visuomenės nebeįstengia užtikrinti kapitalo viešpatavimo tradicinėmis buržuazinės demokratijos priemonėmis, kad tai pirmieji kapitalizmo priešmirtinės agonijos simptomai. Tačiau žvėris dar stiprus, baisus ir pavojingas. Šiandien imperialistinės valstybės stengiasi koordinuoti savo ekonominę, politinę ir ideologinę strategiją, mėgina sudaryti kovos prieš socializmą, prieš visus revoliucinius, išsivadavimo judėjimus bendrą frontą. Todėl kapitalizmas tampa nepriimtiniu ne tik proletariatui, bet ir kitiems buržuazinės visuomenės sluoksniams. Kaip tik dėl to daugelis šitų šalių pasirenka ne tradicinį išvaizdintą kapitalistinį, o istoriškai naują, tegul ir mažiau žinomą, socialistinės orientacijos kelią. L. Girėnas

DABAR BUS O'KEY!

Ir kas tik nenori padėti Lietuvai — tėvynei? Visi nori! Ir organizuotai, ir pavieniui. Kas — kalbomis, kas — netgi doleriu, kas — patyrimu... Ir taip jau ne pirmas dešimtmetis, jog atrodo, kad naujų kelių čia nebeatiesi, netgi takelio nenuminsi. Juk, be vietinių, yra atvykę keletas ir iš pačios Lietuvos — kaip Amerikos prezidentams patarimų negailėjęs Kudirka, genijus Tomas Venclova, siauras specialistas Šakalis ir dar vienas kitas. Ir jie su savimi atsivežę gatavų receptų kaip padėti Lietuvai.

Tačiau žurnalas „Pasaulio lietuvis“ vis tik įrodė, kad iki šiol dar ne visos tos pagalbos galimybės buvo išsemtos. Tą nustatė dr. Jonas Kunca, savo dovaną visai lietuvių tautai kaip tik pavadinęs — „Tėvynės pagalbai kelių beiškant“.

Beieškodamas tų kelių, nustatė: „Daug kalbam, diskutuojam, rąšom savo spaudoj apie Lietuvos išlaisvinimą. Žymiai mažiau veiksmingai dirbam, nes, atrodo, neturim nei plano, nei organizuotumo“.

Paties „DR.“ planas labai pavilnis, 1986 m. sausio 30 d.

prastai ir visiškai nesunkiai įgyvendinamas: pradžia, esą, reikia sugriauti Tarybų Sąjungą. Tą jis, Kunca, padarytų labai greitai, tik esanti mažytė bėda: Tarybų Sąjungą gyvuojanti ir nelyra vieš todėl, kad ją palaiko Vakarai, ir pirmiausia — Jungtinės Valstijos. Vadinas, reikia atverti Vakarams akis, — nusprendžia „Dr.“, ir tą, be jokios abejonės, gali padaryti ne kas kitas, o tik lietuvių. Aišku, Kuncos instruktuojami! Nes: „Mes turime tai, ko milijoninės Vakarų masės neturi — gilų sovietų sistemos ir jų metodų gautiniam pasaulio pavergimui pažinimą“.

Ir dar: „Lietuvių išeivija privalo padėti dabartinei valdžiai amerikiečių masių ir politikų atvertimui, į realios padėties pažinimo kelią...“

Čia su apgailestavimu tenka nutraukti „Dr.“ bei jam spaudos plotą suteikusį „Pasaulio lietuvi“ ir priminti, kad taip jau yra rašęs ir kalbėjęs kitas pranašas, iš Lietuvos atvykęs Simas Kudirka. Tačiau, kaip ten bebūvę, Kunca pasiekia didžiai svarbią išvadą — reikia atverti akis vakariečiams, ir visų pirma — amerikiečiams. Ir

NA, IR KUO NE „VADUOTOJAI“?

Lietuva „vaduojama“ jau keturiasdešimt su viršum metų. Lygiai tiek pat laiko labai „rūpinamasi“ jos reikalais. „Ginami“, tik visiškai neaišku — nuo ko? — jos žmonės.

Pastaraisiais metais ypač „ginami“ Lietuvos kunigai ir tikintieji. Tai vyksta ne šiaip sau: ši „gynība“ yra tapusi pasenusis „vadavimo“ politikos pagrindine dalimi, dar daugiau — netgi savotišku jos pakaitalu. Ir labai įdomus bei pašėlusiai margas vaizdas atsiveria, kai mėginame pažiūrėti: o kas gi „vaduoja“ ir „gina“ Lietuvos lietuvių?

Apie bejėgį VLIKą šiandien jau beveik kalbėti nebetenka — tą pripažįsta ir patys „vadotojai“ bei „gynėjai“. Rašoma, kad jo posėdžiuose jau žymiai daugiau kėdžių, negu galinčių ant jų nusėdėti.

Taipgi „vaduoja“ ir „gina“ Amerikos lietuvių taryba.

Dar yra grupelė jaunesnių — „Baltų lygos“ veikėjų, kurie kažkodėl tą daro labai savotiškai — visiškai nepaisydami senųjų „kolgų“ ir jų patarimų.

Į „vadavimą“ ir „gynimą“ labai aktyviai įsitraukia ir pastaruoju metu šioje padangėje atsiradę ir po vieną antrą vis dar atsirandą žmogėnai. Tokie, kaip Kudirka, Jurašas, Ėringis, Venclova... Tiesa, dabar jau reikėtų rašyti — Venclovos. Mat, reiškiasi dar vienas „žmogaus teisių mylėtojas“ tokia pat pavarde kaip ir Tomas. Reiškiasi labai neaiškiai: jo kalbe

čia jis atsitrenkia kakta į betono sieną: iki šiolei nebuvo kas tą galėtų padaryti. Ir vėlei nustato Kunca, kad tai tiesiog mažytis neapsižiūrėjimas:

„Norint pašalinti esamą nesidomėjimą, mums reikia įsiveržti į tarptautinę spaudą, radijo ir televizijos programas ir perduoti mūsų pagrįstą perspėjimą Vakarams“.

Va, dabar tai viskas aišku: įsiveržti! Tik kodėl nepanaudojus žymiai modernesnio ir tikslesnio žodžio — užgrobti?

Tuo ir galėčiau užbaigti šias pastabas, jeigu dvejonų kipšas nebūtų sielon įbėręs keletu sėklų.

Pirmoji jų: ką vis tik reiškia tas sutrumpinimas prieš Jono Kuncos pavarde — „Dr.“? Ar tik nebus — „durnius“?

Antroji jų: projekto autorius, tarp kitų mano iki šiol nepaminėtų dalykų, siūlo štai dar ką: „Per rādījū raginti dabartinius Lietuvos pareigūnus kiek galima stabdyti tautos alkoholizmą“. Bet tai kaip tik ir daro Lietuvos pareigūnai, ir ne tik Lietuvos — visos Tarybų Sąjungos, ir pasirodo, kad projekto autorius karštai pritaria jų politikai. Dar daugiau — jis siūlo skleisti tiesą apie Tarybų Sąjungą!

Taigi, visiškai įmanoma, kad raidės „dr.“ prieš p. Jono Kuncos pavarde reiškia žymiai baisesnį dalyką, būtent — „draugas“?!

Matyt, tiek „Pasaulio lietuvis“, tiek jo gimdytoja Lietuvių Bendruomenė tuos dalykus privalėtų kaip mat išsiaiškinti — juk laikas tai bėga! Stebėtojas

lėse, kaip sakoma, galas nesusieina su galu — jau nekalbant apie logiką ir faktus.

Dar už Lietuvą — ir ypač jos tikinčiuosius — meldžiamasi. Prieš kurį laiką superpatriotinėje spaudoje buvo pradėta akcija: girdi Lietuvą gelbėjime maldomis. Ir buvo siūloma įsteigti kažką panašaus į klubus. Buvo pateikta ir istorinis pavyzdys. Esą, pasibaigus Antrajam pasauliniam karui, Austrijoje kažkiek tai tūkstančių nekaltų mergelių taip įnirtingai meldėsi, kad Raudonoji Armija ėmė ir pasitraukė iš Austrijos.

Tiesa, kiek teko pastebėti, ši akcija užsienio lietuviuose kažkaip neprigijė. Ar tai skaitoma nemandinga melstis, ar tiesiog neatsirado pakankamo skaičiaus mergelių. Tačiau tie, kurie dėl to labai nusiminė, aiškiai paskubėjo: Lietuva ir jos tikintieji vis viena neprazus, nes už juos, pasirodo, vis tik meldžiamasi!

Šią visus džiuginančią informaciją pasisėmiau ne iš kur nors kitur, o iš Lietuvių informacijos centro pranešimo, kuris skamba štai kaip:

„Maždaug dvidešimt penki nusikaltėliai, kalinami kalėjime Maryland valstijoje, pasirašė po pareiškimu, pažadėdami kasdien melstis už Lietuvoje ir kituose kraštuose persekiojamus krikščionis. Šiam tikslui kaliniai sukūrė specialią maldą, kurią inspiravo kunigo Lemo jiems pasakytas pamokslas. Nurodoma, kad kunigas Lemas su Lietuvos katalikų būkle susipažino per „Lietuvos katalikų bažnyčios kroniką“...“

Kaliniai, pasiskaitę „kronikas“, nutarė imtis maldos akcijos už „persekiojamus Lietuvoje“.

Tai ir viskas.

Turiu jums, mieli skaitytojai, visiškai atvirai prisipažinti: jau nepirmi metai skaitau tiek periodinę, tiek „dailiąją“ literatūrą kaslink „vadavimo“ biznio ir „užstojojimo žmonių Lietuvoje“, tačiau informaciją apie tokią akciją užtinku pirmą kartą. Ji negali nekelti daugelio įdomių minčių.

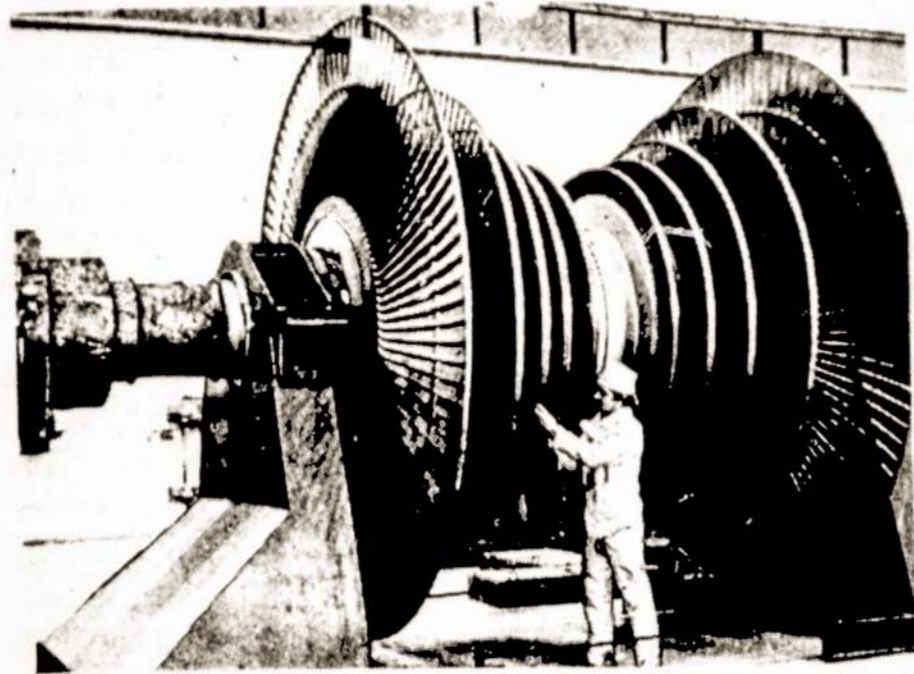
Pirmiausia kad ir tokios. Kaip žinia, tose pat Valstijose, kuriose prasidėjo ši akcija, yra ir didelis „kovotojas už žmogaus teises“ Vladas Šakalis. Štai gal jis galėtų prisijungti prie tų dvidešimt penkių kalinių Marylande — žiū, jau ir visi dvidešimt šeši būtų.

Be šios, kyla dar viena mintis. O gal tuos kalinius būtų galima panaudoti ne maldos, o tiesioginės akcijos už Lietuvos „vadavimą“ reikale? Susodinti, sakysim, į kokį nors laivą, panašų į tą, kuris neseniai kursavo Baltijos jūroje, ir paleisti — tegul plaukia ir „vaduoja“. Ir ne tik tuos, bet ir sėdinčius kituose kalėjimuose, ir čia atsivertę itin plačios perspektyvos. Kąp žinia, šios šalies „džėfos“ yra labai pergrūstės, į jas šiuo metu negali patekti labai daug tikių, kuriems ten priklaუსytų būti. Tai — oficialių Amerikos sluoksnių nuomonė. J. L.

— Faštinės Cilės gynybos ministras adm. Patricio Carvajal buvo nuvykęs aplankyti rasistinės Pietų Afrikos.

PLAKA ATOMINĖ ŠIRDIS

Montuojama antrojo atominio reaktoriaus turbina.

(Autoriaus nuotr.)

Ignalinos AE — tai ištisas pramoninis energetinis kompleksas, kurį, be pačios elektrinės, sudaro jaunas miestas Sniečkus, statybinė industrijos bazė, keliai ir transporto įmonės, vandens valymo įrenginiai, kiti objektai.

Specialistai paskaičiavo, kad Ignalinos atominėje elektrinėje gaminama elektros energija šiuo metu pigiausia pasaulyje. Vienas iš keturių blokų, kurio pajėgumas — 1.5 milijono kilovatų, per metus suvartoja keliasdešimt tonų urano. Tokio galingumo šiluminė elektrinei reikėtų tūkstančių ešelonų organinio kuro.

Ignalinos AE stato visa šalis. Pusė tūkstančio įmonių iš Tarybų

šalies miestų siūnčia Ignalinon savo produkciją. Bene didžiausia užsakymų dalis teko Leningradui, kurio įmonės siūnčia į Lietuvą branduolinių procesų valdymo sistemas, vambzdinių mazgus, garo separatorius, turbinų mentes ir kitus svarbius gaminius.

Tarsi milžiniška atominė širdis dieną naktį pulsuoja pirmojo bloko reaktorių, pasiekęs 1.5 milijono kilovatų galingumą. O žmonės dirba toliau. Jau montuojamas antrasis blokas, po to seks trečiasis, ketvirtasis. Energija iš šios atominės širdies jau dabar plūsta į miestus ir kaimus, gamyklas ir mokyklas. Atomas dirba žmogui.

Algis Palionis

PIRMASIS GELEŽINKELIS LIETUVOJE

Prieš 125 metus į Vilniaus geležinkelio stotį atėjo pirmas traukinys. Didelis buvo įvykis anais laikais geležinkelio kelio tiesimas. Juolab ta naujiena užklupo staugiai. Kelias tarp Petrapilio ir Varšuvos buvo pradėtas tiesiti 1851 metais, o 1862 metais (iki Gardino ir Prūsijos sienos) baigtas. Lietuvos teritorijoje darbai prasidėjo 1857 metais, 1867 metais baigti. 1859-1860 metais prie geležinkelio dirbo apie 40,000 žmonių.

Ši techninė naujiena darė didžiulį įspūdį. Pamenu muziejainiko nuo švenčionėlių J. Šilkinio pasakojimą, jo girdėtą iš savo senelio. Anot to senelio, žmonės netikėję, kada pasklido gandas apie "geležinį kelią". Iš kur tiek daug geležies ims (geležis tada brangi buvo, reikdavo parduoti grūdų, gyvulių, kad noragą ar ratams apkaustus įgytum). Pagaliau pradėta kalbėti, kad iš tiesų kelią tiesia... Seniai vis tiek abejojo: "Ale niekas nebūs! Išnešios! Naktim išvogs..." O kai pradėjo eiti traukiniai, tai pas juos (Santakoje prie Žeimenos) nakvojo nemažas būrys pėsčiųs nuo Aluntos atėjusių žmonių pažiūrėti traukinio. Pažiūrėjo ir tylūs išėjo...

Vilniuje pirmojo traukinio pasirodymas prieš 125 metus darė didelį įspūdį. Apie tas iškilmes įra-

šyta Gubernijos atminimų knygoje: "Rugsėjo 4 dieną, sekmadienį, trys ketvirčiai po pietų prasidėjo įvykis, kuris visam laikui bus įrašytas Vilniaus kronikose. Tą minutę atvyko geležinkeliu iš Dinaburgo į Vilnių pirmasis garvežys. Nuo pat ryto minios vilniečių spietėsi prie tos vietos, kur turėjo sustoti traukinys..." At kus traukiniui, žmonės džiaugsmingai stebėdamiesi šūkavo. Kalbą pasakė Vilniaus archeologijos komisijos prezidentas Eustachijus Tiškevičius.

Po metų (1861) buvo baigtas statyti Panerių tunelis. Įvyko iškilmingas atidarymas.

Vilniaus miesto augimui geležinkelis turėjo didžiulės skatinančios įtakos. Jį nutiesus, vakarinėje miesto dalyje ėmė dygti pramonės įmonės, fabrikai, sandėliai, gyvenamieji kvartalai. Dabartiniu vertinimu žvelgiant į reikalą, geležinkelis lėmė tai, kad šiandien yra prarasti unikalūs žemųjų Panerių, Naudininkų, kiti Vilniaus kalvynai, jų landšaftai. Todėl šiandien iš tos pusės jaučiame blogą įtaką miesto orui. Vyruojant vakarų vėjams, oras su pramoninėmis priemaisiomis sklinda į miestą.

Nepaisant to, po tiek metų reikia vis dėlto sutikti, kad geležinkelis yra vienas iš pastoviausių

MEDICINA TARNAUJA AFRODITEI

Senovės graikų grožio deivė Afroditė, didžiojo Dzeuso duktė, visiems laikams išliko moters grožio idealu, moteriškumo simboliu. Ne visoms gamta duoda Afroditės išvaizdą, tačiau daug yra kelių, kuriais galima prie šio idealo artėti. Vienas jų — kosmetologija. Tai — medicinos mokslo šaka, padedanti žmogui išsaugoti jaunystę, grožį, pašalinti įgimtus bei įgytus išorės defektus, atitolinti kai kuriuos kūno senėjimo požymius.

... Vilnius, P. Cvirkos gatvė. Kukli iškaba prie vieno kampinio daugiaaukščio namo durų skelbia, kad čia yra kosmetologinė gydykla. Žino šį adresą ne tik Vilniaus, bet ir visos respublikos gyventojai. Išaugusi iš nedidelio kosmetikos kabinetėlio, gydykla šiandien jau yra žymus medicininis grožio centras. Jo vyriausiasis gydytojas B. Eimaitis pasakoja:

— Visame pasaulyje ir visais laikais žmonės rūpinosi savo grožiu. Tai gali paliudyti net ir mūsų tautosaka, kurios tekstuose nesunkiai galima iššifruoti ir kai kurių kosmetikos patarimų. Štai, kad ir toks: ryto rasele prausiamas mergelės veidas būna skaistesnis. Žvaigždė Aušrinė buvo vadinama lietuvačių grožio ir jaunystės globėja.

Daug kosmetikos paslapčių turėjo visų tautų liaudies medicina, tačiau jos buvo ypatingai saugomos, perduodamos iš kartos į kartą tik patiems artimiausiems žmonėms, ir todėl šiandien daugelis jų yra nebesugrąžinamai paskendusios užmarštyje. Niekas šiandien jau nebežino paslapties, kaip antikos laikų gražuolės išsaugodavo auksinę plaukų spalvą, kaip senovės egiptiečiai gydydavo odos defektus. Būta, žinoma, čia ir burtų, ir magijos, ir kitų panašių dalykų, šiandien tik šypseną tesukeliančių.

Tačiau tai tik dar kartą patvirtina, koks didelis yra žmogaus noras būti gražiu.

Šis noras praėjusio šimtmečio antroje pusėje padėjo pamatus naujai, mokslinei kosmetologijai, kuri remiasi žmogaus fiziologijos, medicinos mokslo pasiekimais.

Kokią pagalbą teikia žmonėms Vilniaus kosmetologinė gydykla? Per metus čia atliekama daugiau

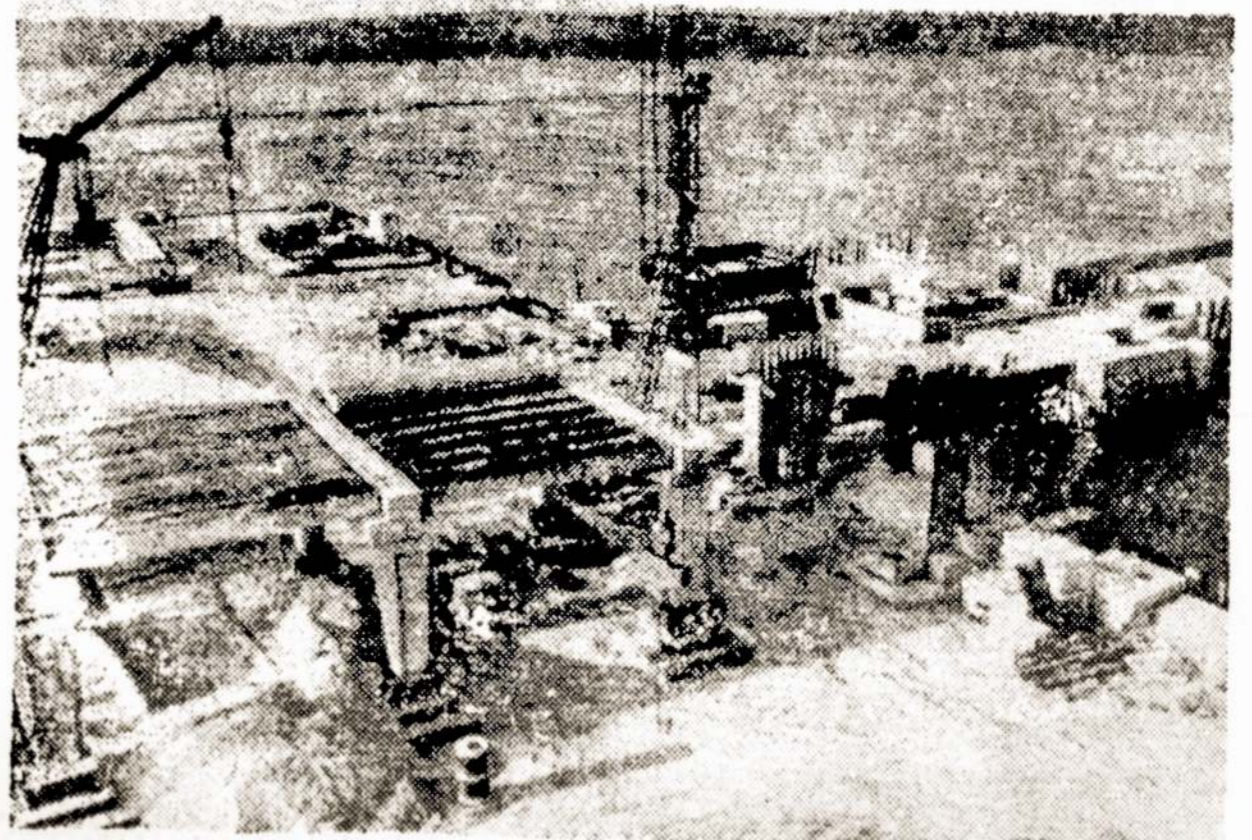
kaip 1,000 grožio operacijų. Tai ir nosies pertvaros, nosies formos atitaisymai, veido ir kaklo raukšlių korekcija, plaukų persodinimas ir t.t. ir t.t. Įvairiems odos defektams gydyti čia plačiai tai koma fizioterapija, medicininė:

kaukės, kitos procedūros. Vilniaus kosmetologinės gydyklos medicinos personalas — gydytojai, masažistės ir kiti nuolat kelia savo kvalifikacijas, sistemingai vyksta

pasitobulinti į Maskvos kosmetologinį institutą. Remdamiesi naujausiomis mokslo žiniomis ir savo praktiniu patyrimu, Vilniaus kosmetologai yra sukūrę nemažą originalių efektyvių losjonų, kremų, gydomųjų kaukių receptūrų. Kremų gamybai naudojamos vien tik natūralios medžiagos — bičių vaškas, augalų ekstraktai, vitaminai, biostimuliatoriai — kurios aktyviai įsijungia į odos medžiagų apykaitos procesus.

Vilniaus kosmetologinės gydyklos pacientus, esant reikalui, konsultuoja universiteto Medicinos fakulteto profesorius J. Lelis, kiti žymiausi šios srities specialistai.

Kosmetologinė tarnyba Lietuvoje nuolat plečiama. Grožio kabinetai veikia Kaune, Klaipėdoje, Panevėžyje, Šiauliuose, Alytuje, taip pat Palangos ir Druskininkų kurortuose. **Vida Petrauskaitė**

B. Aleknavičiaus nuotraukoje: taip atrodo TSRS-VDR jūros kelto-geležinkelio perkėlos statyba Klaipėdos priplaukoje. Į marias jau nutiesta pirmoji perkėlos atkarpa. Iškilio administracinis korpusas. Prie statomos estakados priartėjo geležinkelio linija.

technikos laimėjimų, nepaliaujan-tis būti naujove, nes po senovei ne mažiau visuomenėi reikalingas. Kiti technikos laimėjimai mūsų akivaizdoje labiau, greičiau kito, įvairėjo, modernėjo. Tas lietė, žinoma, ir geležinkelį, bet ne tiek. Gal todėl traukinius, ne taip jau ir pasikeitusius, net keltais per jūras vežiojame.

Prof. Česlovas Kudaba

PLUNGĖS RAJONE

Gražią dovaną mažiesiems pateikė Plungės rajono V. Rekašius kolūkis — atidarytas taip reikalingas vaikų flarželis-lopšelis. Šis objektas kolūkiui kainavo daugiau kaip 300 tūkstančių rublių.

V. Rekašius kolūkis kreipia labai didelį dėmesį socialiniams klausimams: sparčiai statoma ir puošiama naujoji gyvenvietė, pastatyta parduotuvė, valgykla.

Vilnius, 1986 m. sausio 30 d.

Keliai bėga tolyn

Vaizdingomis pamiškėmis, giliais slėniais, tarp kalvų ir miškų vingiuoja Kauną ir Klaipėdą jungiantis Žemaičių plentas.

Prieš 45 metus nutiestas pirmasis Lietuvoje automobilių kelias ilgai ir patikimai tarnavo. Šia transporto magistrale iš broliškų respublikų buvo gabunami įrengimai, medžiagos Antrojo pasaulinio karo sugriautos pramonės įmonėms atstatyti, galinga technika žemės ūkiui. Vėliau iš Vilniaus ir Kauno į Klaipėdą Žemaičių plentu buvo vežamos eksportui skirtos staklės, suvirinimo įrengimai, statybinės medžiagos, kita produkcija. Jos srautui metai iš metų didėjant, didžiakrūviams ir kitokiems automobiliams senajame kelyje ėmė darytis ankšta.

Prieš keletą metų prie Kauno ir Klaipėdos sugaudė galinga kelių statybos technika — pradėta tiesti visus šiuolaikinius reikalavimus atitinkanti automagistralė. Ir štai jos statyba baigta.

... Gerokai šalia naujojo greitkelio lieka Ariogala, Raseiniai, kitos gyvenamosios vietovės. Po mašinų ratais — Dubysa, Nevėžis, mažesnės upės, upeliukai. Per šias vandens kliūtis „šoka“ vienas už kitą grakštesni tiltai. O kur dar dešimtys skirtingo lygio sankryžų, tunelinių pravažiavimų, kelių sudėtingų inžinerinių statinių, skirtų judėjimo saugumui užtikrinti.

Tiesiant keturių eismo juostų automagistralę buvo atlikti didžiuliai žemės darbai. Tačiau Žemaitijos gamta dėl to nė kiek nenukentėjo. Įgyvendinant projektuotojų sumanymą, gražiausiose pakelės kampeliuose, šalia pušynų, ežerėlių, užtventkų upelių įrengtos jaukios poilsiavietės, automobilių stovėjimo aikštelės. Net atskiri ažuoliukai, liepų ir beržų miškeliai, atsідūrę prie pat magistralės, rūpestingai aptverti, prižiūrimi.

Užimti kuo mažiau dirbamos žemės, išsaugoti supančią aplinką — šį uždavinį sėkmingai sprendžia visi Lietuvos autotrasų tiesėjai. Jų pastangomis respublikoje sukurtas labai platus asfaltuotų kelių tinklas. Vien pastaruoju metu modernios magistralės gerokai sutrumpino atstumą, pagerino susisiekimą tarp Vilniaus ir Molėtų, Klaipėdos ir Palangos, Kauno ir Kapsuko, kitų miestų. Tarybų Lietuva dabar užima pirmąją vietą Tarybų Sąjungoje pagal automobilių kelių tinklo tankumą.

Daug asfaltavimo darbų atliekama kaime. Jam vis mažiau tinka iš seno įprasti žodžiai „pilki keleliai dulka...“ ženklūs Lietuvos kelių tiesėjų darbai ir įsisavinant šalyje Vakarų Sibiro gelmių turtais. Jie čia tiesia magistrales tarp naftos ir dujų verslovių.

— Sparčiai plečiant kelių tinklą, gerinant jų kokybę, reikia vis daugiau statybinės medžiagų, technikos, — sako Lietuvos TSR automobilių transporto ir plentų ministro pirmasis pavaduotojas Petras Makrickas. — Respublikos geologai prie Pakruojo aptiko stambius dolomitų klodus. Todėl čia gerokai išplėtėme šios skaldos gamybą. Visuose respublikos rajonuose, 1986 m. sausio 30 d.

nuose veikia automatizuoti asfaltbetonio gamybos fabrikai. Iš Rusijos Federacijos, Ukrainos, kitų tarybinių respublikų kasmet atkeliauja labai našūs įrengimai, skirti kelių tiesimui. Daug naudoms duoda bendradarbiavimas su socialistinėmis šalimis. Antai Vengrijos specialistams padedant magistralėse pradėta naudoti „sausinanti“ danga. Ja nepavojinga važiuoti net didžiausių liūčių metu.

Sukauptas didelis patyrimas statant tiltus. Grakštūs savo forma, originalūs statybai panaudotomis konstrukcijomis, jie per pastaruosius penkerius metus net po kelis kartus sujungė Nemuno,

Neries, Dubysos, Nevėžio, daugelio kitų upių, upelių krantus. Nauji tiltai įgalino įrengti Vilniaus, Kauno, Panevėžio miestų apvažiavimus; pastačius juos, žymiai sutrumpėjo atstumas tarp daugelio respublikos rajonų.

Vytautas Žemaitis

Trumpai iš Lietuvos

— Daugelio Lietuvos menininkų akiratyje buvo ir tebėra K. Donelaičio kūryba, jo asmenybė. Greita A. Bražinsko operos „Kristijonas“, į donelaitieną įrašyta ir J. Ceitlinio knyga „Ilgas aidas“. Ją rusų kalba išleido Kaliningrado knygų leidykla.

— Šiauliuose įvyko antrasis respublikinis diskotekų programų

festivalis „Nuo šeštadienio iki šeštadienio“. Dalyvauti šiame renginyje pareiškė norą 40 diskotekų.

— Apie penkiasdešimt dailininkų pateikė grafikos miniatiūras Vilniaus V. Kapsuko universiteto mokslų muziejuje atidarytai tradicinei penktajai Vilniaus tarptautinei ekslibrio bienalei. Bienalės proga surengta mokslinė konferencija „Ekslibrio idėjinės-estetinės funkcijos“.

— Pirmojoje pasaulinėje parodoje EKSP-85, kuri vyko Bulgarijoje, buvo demonstruojama dešimt Kauno Antano Sniečkaus politechnikos institute sukurtų įtaisų. Du iš jų apdovanoti aukso medaliais; tai mikroorganizmų su naudojimo deguonies matavimo įrenginiai.

SVEČIUOSE GIMTOJOJE ŽEMĖJE

(Tąsa)

Iš kairės: Albertas Laurinčiukas, Aldona Šmigelskienė ir J. Marazienė.

atkuriamos sodybos, kaimo fragmentai. Čia perkelti pastatai aukštaičių, dzūkų ir kitų sektorių. Bežiūrėdamas pasijunti esąs gilioje senovėje Lietuvos kaime. Sakoma, kad vertingiausias muziejaus eksponatas, tai žemaitiškas Numas, kuris yra vienintelis išlikęs visoje Lietuvoje. Šis muziejus byloja mūsų senelių ir prosenelių buitį. Nors viskas buvo įdomu, bet turėjome skubėti į namus, nes 8 val. vak. turėjome susitikti su giminėmis. Pakelyje dar trumpai sustojome Bačkonyse. Sakoma, kad savo laiku ten buvo gaminamas alus, bet pradėjus kovą prieš alkoholį, kaip tai šios apylinkės populiarumas ima nykti.

Rugpiūčio 7 d. pas mus atvyko Pranas Karlonas, „Tėviškės“ draugijos darbuotojas. Jis mane palydėjo į „Tarybinės moters“ žurnalo redakciją. Čia sutikau redaktore Birutę Boreišienę. Ji papasakojo apie darbą redakcijoje ir paragino amerikietes nors retkarčiais parašyti į „Tarybinės moters“ žurnalą. Taipgi aplankėme „Tiesos“ redakciją, pasimatėme su redaktorium A. Laurinčiu (žurnalistų sąjungos pirmininku). Jis informavo apie redakcijos ir žurnalistikos darbą Lietuvoje. Pokalbyje dalyvavo ir redakcijos darbuotoja Aldona Šmigelskienė.

Taipgi aplankėme palikimų Injurkolegijos atstovybę, kurios adresas: Lietuvos TSR, Vilnius, J. Janonio Nr. 4; telef. 62-74-49.

Tą pačią dieną svečiavomės ir pas docentę Pauliną Girdzijauskienę. Ją puikiai prisiminiau iš 1962 metų susitikimo. Pasikalbėjome, kas naujo atsiekta per tą laikotarpį.

Rugpiūčio 8 d. aplankiau amerikiečiams gerai pažįstamą Edmundą Juškį, LTSR Kinematografijos komiteto pirmininką. Kalbėjome apie darbo perspektyvas ateityje.

Vėliau teko susitikti su Konstančija Paradauskiene, revoliucinio judėjimo Lietuvoje ir Brazilijoje dalyve. Ji papasakojo daug įvairių ir skaudžių pergyvenimų.

Vakare susitikome su Rene Diktoraita, Lietuvos draugystės ir kultūrinių ryšių su užsienio šalimis draugijos referente. Ilgokai teko pasikalbėti.

Rugpiūčio 9 d. nuvykau į „Tėviškės“ draugijų pasirošimui kelionei į Čikagą. Apie tai pasikalbėjome su generolu P. Petroniu. Tą pačią dieną apsilankiau LTSR užsienio reikalų ministerijoje. Pasimatėme su ministru Vytautu Zenkevičiumi. Ten sutikau Vytautą Kazakevičių, „Minties“ leidyklos, „Gintaro“ redakcijos vedėją. Po malonių pokalbių ir gerų linkėjimų sveikai sugrįžti į namus, atsisveikinome.

Rugpiūčio 10 d. pradėjau tvarkyti bagažą. Po pietų, kartu su Elenute ir Birute Eidukaitytėmis, nuvykome pas Michaliną Meškauskienę, revoliucinio judėjimo dalyvę, atsiminimų rašytoją. Ją rado-

me Valakampių poilsio viloj. Mus pavaišino, pasikalbėjome įvairiais dienų klausimais, padarėme nuotraukų ir atsisveikindamos pasakėme iki kito susitikimo...

Rugpiūčio 11 d. buvo paskutinis viešnagės sekmadienis ir tikėjau sulaukti atsisveikinančių giminaičių, bet dar labai norėjosi susitikti su buvusią „Tarybinės moters“ žurnalo redaktore Irena Povilavičiūte. Tačiau laiko buvo stoka, tad paskambinau telefonu ir pasikalbėjome. Ją skaudžiai vargina nelaimėta liga ir negali niekur išeiti. Labai gaila. Linkiu nugalėti tą ligą ir vėl būti sveikai. Vos baigus pasikalbėti, pradėjo rinktis mano mieli giminaičiai. Atsisveikinimo puotoje pasakyta daug gražių kalbų, linkėjimų, sudainuota skambių dainelių. Mano laimei, dalį jų turiu įrašytą į juostelę. Tai brolio dukros Monikos Laugalienės dėka. Ji tuo pasirūpino.

Rugpiūčio 12 dieną į mano butą atsilankė korespondentas Pranas Karlonas. Turėjome ilgą pokalbį.

Rugsėjo 13 d. anksti rytą jau buvome Vilniaus aerodrome, kur atvyko mano giminaičiai ir nemažas skaičius Vilniuje esančių mano pažįstamų bei draugų. Onutės Eidukaitytės ir brolio dukros Angelės Jurevičienės lydima, išvykome į Maskvą, už poros valandų ten buvome, „Lietuvos“ viešbutyje, o sekančios dienos rytą aplėdome Maskvos aerodromą ir tos pačios dienos popietę laimingai pasiekiau Čikagą.

Lėktuve sėdėdama perbėgau mintimis ir giliai įsitikinau, jog neklydau manydama, kad Lietuvos liaudis džiaugiasi nauju tarybinės santvarkos gyvenimu. Jiems užtikrintas mokslas, darbas, gydymas, o tie, kurie mokosi, gauna mokėti. Kitaip mūsų šalyje: kurie nori siekti aukštesnio mokslo turi mokėti tūkstančius dolerių.

Dar vienas svarbus dalykas, tai šiuo laiku T. Sąjungoje vedama kova su alkoholiu. Reikia tikėtis, kad ir čia neužilgai išauš laimėjimo rytas. Blaivybė ims viršų. Tikrenybėje, jau ir dabar pastebėjau didelį žmonių palankumą tai kovai.

Jei sveikata leis, dar kartą norėčiau apsilankyti brangioje gimtojoje žemėje ir pasidžiaugti jos laimingu gyvenimu.

Julija Marazienė

KONSTANCIJA PARADAUSKIENĖ

Didi Motinos meilė vaikui ir žmonijai

(ATŽYMINT BARBOROS KIETIENĖS 100-ĄSIAS GIMIMO METINES)

(Tęsinys)

KONSTANCIJA PARADAUSKIENĖ

Ėjo kalbos, kad žmonės vyksta į užsienį ieškoti darbo. Tai minčiai tėvelis priešinosi, o motina kalbino tėvelį, sakydama, kad kitur gal bus geriau. Po kiek laiko ir tėvelis pritarė motinos minčiai. Be to, prasidėjus masinei emigracijai, agentui pavyko tėvelį įkalbinti, kad išvažiuotų į Braziliją. 1927 m. keliavome į Braziliją (vaikams padidino metus; mat, šeimoj turėjo būti keturi darbingi nariai, kad nemokamai visus vežtų). Išnuomavome savo mažą ūkelį aštuoniems metams, išvykome su menkais ryšulėliais. Nuvykę į geležinkelio stotį nustebo, kad taip daug tautiečių bėga iš savo tėvynės, kurią užgulė fašistinė šmėkla.

Svetur emigrantams nesišpsojo saulė. Jei motina Tėvynę nedavė socijai pavalgyti, tai pamotė svetur dar labiau šykštėjo. Trejus metus kavos plantacijose pas fazendierius lenkėme kupras, dirbome su kaptuvu rankose, karštai tropikų saulei kepinant nugaras. Atlyginimas buvo menkas ir dar ne pinigais, o darbdavio tam tikrais kvitais, kuriais tebuvo galima naudotis tik tų pačių darbdavių įstaigose. Čia tebeveikė 300 metų užsitęsę įstatymai: jei prasiskolinai ponui, tai gali likti visam amžiui jo vergu.

Nemokėjome kalbos, nežinojome jų papročių. Be to, neįprastas klimatas, į panages lįsdavo vabalukai ("bisiai"), taipgi puolė moskitai. Motina sakydavo: bėgome nuo vilko, užbėgome ant meškos.

Mūsų laimei, vienas geros širdies prižiūrėtojas patarė mums slaptai pabėgti ir vykti į miestą, ką ir padarėme. 1930 metais pasiekėm San Paulo miestą. Tačiau ir čia gyvenimas nepavydėtinas, nes tada visoje šalyje siautė baisi depresija. Tūkstančiai darbininkų nustumti į bedarbių eiles. Gauti nuolatinių darbų ir kalbos nebuvo. Tėvelis dirbo prie pripuolanų darbų, o mes visos trys sesutės likom tarnaitėmis. Motina su mažais berniukais buvo namuose.

Po metų pavyko įsadarbinti degtukų fabrike Anastazijos viloje.

ten gavome ir butą. Tuo metu mūsų šeimoje ėmė bręsti pažangios idėjos. Draugai atnešdavo kairiosios literatūros ("Laisvė", "Vilnis", "A classa opiraria" ir kt.), kurią visi guodžiai skaitėme. Tėveliai sakydavo, kad ponai visur vienodi. Būtų gerai, kad juos pamokytų, kaip pamokino Rusijos proletariatas, kitaip gerovės nebus.

Tėvelis mėgo groti armonika ir fleita, tai jis buvo prašomas pagroti vestuvėse bei šiaip renginiuose. Tuo būdu užmezgėme platesnę pažintį su tenyškiais lietuviais ir darbininkais abelnai. Kiek vėliau pradėjo mus lankyti iš T.S. lietuviška pažangi spauda, kaip "Mūsų žodis", "Priekalas" ir grožinė literatūra.

Motina išmoko gaminti tam tikrą skiedinį rašymui ant mūro. Prigaminusi, ji duodavo jaunimui, kuris rašydavo revoliucinius šūkius ant dirbtuvių sienų ir jų nuplauti nebuvo galima, tik galėdavo nuskusti peiliu ar skustuvu.

Ilgainiui visa šeima įsivėlė į politinį-organizacinį darbą.

1931 metais mūsų šeimą ištiko baisi nelaimė — mirė mūsų tėvelis Jonas Kietis, kuris taip troško grįžti į Lietuvą. Jis su savimi buvo atsivežęs Lietuvos žemės žiupsnelį, tad prieš mirtį prašė, kad jei mirs, tai tą žemę įpiltume į jo karstą. Ką ir padarėme.

Hitleriai atėjus į valdžią Vokietijoje 1933 metais, taipgi Brazilijoje reakcija sutvirtėjo, rudmarškiniai pradėjo užpildinėti aktyvistus. Pažangieji Brazilijos lietuviai kartu su kitais vietos gyventojais ir viso pasaulio proletariatu plačiau ir drąsiau ėjo į gatves pareikšdami savo protesto balsą prieš karą, reakciją.

Šios kovos bare buvo ir mūsų šeima. Motina siūvė vėliavas, o mes su draugais eidavome jas iškabinti. Žvalgybai pasisekė susekti ir netekome darbo ir buto. Tačiau neatgrasino, darbą vedėmė pirmyn. Tačiau žvalgyba nepaliko mūsų šeimos ramybės, visur sekė. Pirmiausiai areštavo mane, o paskiau ir motiną. Visą konfiskavo, nors dalį svarbių dokumentų mama suspėjo sunaikinti. Policija paėmė ir tik literatūrą, bet ir viską, ką rašo vertingeshnį mūsų bute.

Brazilijos laikraščiai atspausdino mudviejų nuotraukas ir rašė apie paimtą literatūrą. Be to, parašė stambiom raidėm: "Suimtos pavojingos komunistės". Pasodintės į kalėjimą, ten radome daug kalinių, daugumas jų už dalyvavimą demonstracijose. Jų didžiūma buvo italų kilmės darbininkai.

Kalėjime prisistatė dvasiškiečiai ir bandė motiną įkalbėti, kad pasakytų organizatorių vardus, kitaip sakant: išduotų kovos draugus. Motina jiems pasakė: jūs, tiktintieji, piktai žiūrėte į pasakiško Kristaus išdaviką Judą, nekenčiate ir

tyčiojatės iš jo, tai kodėl jūs patys norite, kad aš pasekčiau Judą? Geriau aš mirsiu, negu būsiu išdavikė. Tai pasakiusi, atsisakė toliau kalbėti su jais.

Po šešių mėnesių kalėjimo buvome abi su motina ištremtos į Lietuvą. Palikome du nepilnamečius broliukus (motina — sūnelius) ir vieną sesutę. Vyresnioji gyveno ir dirbo toliau nuo miesto, provincijoje, ir ji mūsų bėdų nežinojo. Taip vargšeliai ir pasiliko vieni vargo vargti, netekę motinos globos. Jie vėliau rašė, kad dienomis valė ponams batus, naktimis miegojo kur surado ramesnį kampelį, iki apie jų likimą sužinojo vyresnioji sesutė ir atvyko juos globoti. Vargu kas supras, kokį vargą ir širdgėlą pergyveno jauni berniukai.

Motina tik tuo raminosi, tikėdama, jog vaikai paūgėję supras ir tikrai didžiuosius, kad jų motina išlaikė visus išbandymus ir liko savo ir vaikų idealams ištikima, nepalūžo, giliai suprato kovos svarbą ir kokios ateities ji troško visai žmonijai. Neminint kiek pergyvenimų ji pergyveno, tik vieno ji troško: sulaukti tos dienos, kai galės susitikti su savo palikta šeima Brazilijoje. Deja, ji to nesulaukė. 1957 metais gavo žinią, kad mirė jauniausias sūnus Abramčias, sulaukęs 32 m.a., o 1964 metais mirė vyresnysis sūnus Adomas, sulaukęs 42 m. a.

Kiek džiaugsmo buvo, kai 1940 metais buvo atkurta Tarybų valdžia Lietuvoje. Tai buvo naujo gyvenimo puslapis lietuvių tautos istorijoje. Pergalės vėliavos plazdėjo visur. Lietuvos liaudis sveikino Raudonąją Armiją, atėjusią išgelbėti Lietuvą iš fašistinio jungo. Mama, tiek daug pergyvenusi, vis būkštavo ir patarinėjo mums neapsvaigti nuo laimėjimų, o viską daryti apgalvotai, be klaidų, kantriai aiškinti liaudžiai Tarybų valdžios pranašumą ir kaip svarbu būti vieningiems kovoje su priešu.

Aš jau buvau vedusi ir auginau pusantrų metų dukrele. Vyras A. Paradauskas — aktyvus kovotojas, gabus moksle. Motina gyveno savo namelyje, o mes ją dažnai lankydavome.

Motinai teko pergyventi akių operaciją. Dėka prof. P. Avizonio rūpesčio, operacija pavyko ir ji grįžo visai sveika ir gerai matė. 1941 m. vasario mėnesį mano vyras pasiūstas į Leningradą svarbioms pareigoms, o aš birželio mėn. pradžioje gydytojų patarimu išvykau į Birštono kurortą sveikatos pataisyti. Motina su mano dukrele pasiliko Rokiškyje, mūsų bute.

Tokioje padėtyje mūs ir užklupo karas. Mama su dukrele, susirišusi ryšulėli, bandė bėgti. Puolėsi tai prie vieno, tai prie kito, bet tokiam chace jos buvo nematomos, o mūsų nebuvo. Atvykusi į kaimą, priėjusi prie savo namų durų, išgirdo kaiminkos šauksmą: Tai ką gelbsti bolševikų vaiką, mesk į šulinį! Įėjusi į gryčią, nustebo, kad viską išvogta.

Šaudymas nesiliovė. Daug kartų savo kūnu bandė pridengti mažytę, kad kulkos jos neužgautų, o apie save net nepagalvėjo.

Prasidėjo dar baisesnės gaudynės, išskerdynės. Kaip piktoji gil-

tinė fašistai ir jų pakalikai buržuaziniai nacionalistai siautėjo po miestus ir kaimus. Gaudė ir šaudė aktyvistus ir jų šeimas. Pulkais suiminėjo žydus ir grobė jų turtą. Visokio plauko buožiuikai bendravo su naciais ir užsirišę ant rąkovių baltus kaspinus su svastika, vietoje susidorodavo su visai nekaltais žmėnėmis.

Hitlerininkams tik to ir reikėjo. Jie galvojo: piauikitės tarp savęs, mums nereikės ir bus lengviau užkariauti. Taip baltaraiščiai gaudė ir šaudė žmones be atvangos. Sunkvežimiais vežė jaunuolius, kurių tarpe buvo nepilnamečiai, į miškus ir ten šaudė bei pusgyvius vertė į duobes.

Rokiškio dvaro pastatai buvo paversti į kalėjimą ir gete. Prieš uždarant kalėjimą, jie savo aukas murdė prūde ir įvairiai tyčiojosi iš jų. Motinų raudos, vaikų klyksmai girdėjosi visame mieste. Dori žmonės gal paklaus, iš kur tie sadistai? Kokia motina juos pagimdė? Tai tikri velniai!

Neišvengė arešto ir mama su dukrele. Rūsys, į kurį motiną įstūmė, buvo sausakimšai prikimštas. Visi klausinėjo vieni kitų, ką su jais darys — ar kars, ar šaudys? Mama buvo mačiusi kaip suaugusius šaudė, o vaikus, tokius kaip jos anūkė, tai gyvus metė į duobę. Baisu! Daug suimtų net nežino už ką jie čia sėdi, nes niekuo neprasikalto. Išvada: baltaraiščiams reikėjo pasigirti, kad daug bolševikų sušaudė.

Tačiau greta blogų, pasitaiko ir geraširdžių, nepraradusių žmoniškumo. Pravėrė duris vienas vaikinai, pažiūrėjo į ašarojančias moteris ir suriko: Ko jūs čia, nešdinkitės ir išnykite iš akių. Motina bėgo, nors manė, kad šaus. Bet nešovė, ir moterys tą kartą buvo išgelbėtos nuo mirties.

Kur dingti? Jų laimei, neturtinaga, paprasta valstietė R. Mičelienė, sužinojusi mamos bėdas, atėjo į pagalbą. Parsivežė pas save, tai jos taip ir gyveno kartu, o kai pasirodydavo baltaraiščiai, motiną su dukrele paslėpdavo kameroje. Mama jai padėjo dirbti ūkio darbus. Atsirado ir daugiau gerų žmonių, kurie jai padėjo, bet buvo ir tokių, kurie sakėsi mane matę pakartą, o mano vyrą nušautą. Motina tokiems gandams netikėjo ir laukė mūsų grįžtant.

Aš iš Birštono bėgau į namus, bet jau buvo pervėlu: Rokiškis prieš rankose. Tik vienas kelias — kartu su sužeistais pasitraukti į šalies gilumą, o vėliau į Maskvą. Taip ir per ketverius metus nežinojau motinos bei dukros likimo.

Vyras iš Leningrado mokyklos perėjo į karišką mokyklą, o vėliau į 16-ąją lietuvišką diviziją, į frontą. Taip buvome išsklaidyti, o susitikome tik 1944 metais, kai Lietuva Raudonosios Armijos buvo išvaduota iš kruvinųjų hitlerininkų okupacijos. Duktė mūsų neatpažino, nenorėjo eiti pas mane, glaudėsi prie mamos, o motina buvo laiminga, turėdama mielą anūkę, kuri dalinai atstojo jos vaikus.

Karas dar nebuvo pasibaigęs, dar girdėjosi patrankų gaudesys, bet širdyse jautėme, kad greitai baigsis ir pergalės bus Didžiosios Tėvynės. Mintys buvo perpildytos, (Nukelta į 7, pusl.)

Vilnis, 1986 m. sausio 30 d.

(Atkelta iš 6 pusl.)

rūpesčio, kad mūsų šalies žemė duobėta, sutrypta, miestai pavirsti į degėsius, jautėsi lavonų tvankas, girdėjosi motinų raudos, jautėsi žmonių sąmyšis. Kas ir kaip tuos sunkumus prašalins? Tos mintys mus visus slėgė.

Pokarinis laikotarpis sunkus ir sudėtingas. Bet liaudis atstatė sugriautą ir nualintą šalį. Visi stengėsi kuo greičiau išgydyti visas šalis ir žmonių žaizdas. Dirbome ir džiaugėmės, kad vėl visi esame kartu tarybinės sistemos globoje.

Mama susilaukė daugiau anūkų, net ir vieno proanūkio. Ji visus begaliniai mylėjo. Suprantama, ir mes visi karštai mylėjome savo motiną, kuri gyvenime buvo tikruoju kelrodžiu į mūsų ir visos žmonijos šviesesnį rytojų.

Laikui bėgant, gavo žinių iš dukrų, gyvenančių Brazilijoje.

Barbros Kietienės gyvenimas buvo kaip termometro skalė — čia jis pakyla, čia nukrenta. Kaip anksčiau minėjau, ji visada buvo istorinių įvykių sukuryje ir vis paliešta, surišta su tais įvykiais. Kartais sąmoningai, kartais net ne, bet įvykiai jos neaplenkdavo, ji buvo jų palydovė.

ST. PETERSBURGO, FLA., LIETUVIŲ KLUBAS

(Pagal P. Alekno pasakytą kalbą 8-ųjų metinių proga)

St. Petersburgo, Fla., pažangių lietuvių pensininkų "Lithuanian Senior Citizens Club" yra ašis, apie kurią sukasi visos jų visuomeninės judėjimas — organizacijų veikla, suėjimai, būrimasis į vietą. Klubas turi nemažą nuosavą pastatą, kuriame yra didelė salė renginiams, virtuvė, bufetas, vieta bibliotekėlei, pakyla chorui meninėms programoms atlikti. Greta pastato yra didelis asfaltuotas kiemas automobiliams pasistatyti.

Beveik apskritus metus kas šeštadienis čia vyksta lietuvių ir jų draugų kitataučių draugiški suėjimai papietauti paruoštu maistu klubo virtuvėje, kurios vyriausia šeimininke yra darbšti Amerikoje gimusi ir augusi Violeta Kuznickienė. Į šiuos draugiškus suėjimus susirenka po šimtą ir daugiau žmonių, o turizmo sezono metu netgi iki trijų šimtų. Šie draugiški suėjimai pietums ir yra pagrindinis šaltinis klubo pajamų pastato išlaikymui, jo priežiūrai bei patalpyms.

Klubo salėje kartą savaitėje vyksta Dainos Mylėtojų choro repeticijos, kartą mėnesyje Literatūros draugijos narių susirinkimai. Choras, be atliekamų koncertinių programų draugiškuose suėjimuose šeštadieniais, per metus kartą kitą rengia savo vardu pilnus koncertus. Atliekamomis dienomis, kai nėra lietuviškos visuomeninės veiklos, klubas salę nuomoja kitataučių organizacijoms bei jų grupuotoms, iš ko klubas irgi turi tiek pajamų.

Šis St. Petersburgo pažangių lietuvių pensininkų klubas, atliekantis didelį vaidmenį visuomeniniame judėjime, įsikūrė kilus Literatūros Draugijos 45-ajai kuopai ir Dainos Mylėtojų chorui verktinam reikalui turėti vietą savo veiklai. Iki tol šio paties pastato salę savo reikalams nuomodavo Vilnis, 1986 m. sausio 30 d.

Paprastai mes aprašome garsių žmonių gyvenime atliktus darbus ir svarbius jų biografijos bruožus, o nepastebime tų, vadinamųjų eilinių žmonių, nors jie daug atliko pažangaus judėjimo labui, ypač revoliuciniame judėjime, ir kurie nesuklupo sunkioje kovoje prieš išnaudojimą ir išnaudotojus.

Minint B. Kietienės 100-ąsias gimimo metines, pildant jos pageidavimą, jaučiu pareigą parašyti nors mažą dalį jos pergyvenimų ir troškimų, kad darbo žmogus galėtų šviestis ir socialiai gyventi. Svarbiausia, kad jaunimas galėtų suprasti, ką jų tėvai, seneliai ir proseneliai pergyveno ir kaip vedė kovą, kad ateinančios kartos galėtų džiaugtis gyvenimu, kaip dabar džiaugiasi mūsų šalies — Tarybų Sąjungos liaudis, kartu ir T. Lietuvos liaudis.

Mūsų miela mamytė ir močiutė Barbora Kietienė labai norėjo gyventi, bet jos jautrieji širdis sustojo plakusi 1966 metais rugsėjo 16 dieną. Ji pasiliks gyva mūsų širdyse ir mintyse visiems laikams.

Duktė Konstancija Paradauskienė (Kietytė)

iš St. Petersburgo paštininkų organizacijos. Bet paštininkams sumanius pastatą parduoti, užgulė rimta grėsmė netekti vietos Literatūros draugijos narių susirinkimams, choro repeticijoms, parengimams.

1972 metų spalio 21 dieną buvo skubiai sušauktas LLD kuopos narių susirinkimas pasitarti, kas daryti. Po ilgai trukusių rimtų svarstymų, kad nesusilpnėtų St. Petersburgo pažangių lietuvių visuomeninis judėjimas, susirinkime buvo prieita prie išvados, kad reikia statyti naują pastatą su sale radus kur nors mieste tinkamą tuščią sklypą arba pirkti paštininkų parduodamą pastatą. Rūpintis šiuo reikalu susirinkimo dalyviai išrinko komisiją — LLD kuopos pirmininką Joną Milerį, Walterį Dubendrij, Valį Bunkų, Povilą Alekną, Juozą Luką, Tilių Lukienę, Juozą Šarkiūną, Juozą Kellerį ir Aldoną Alekniene. Komisija po bėgimų ir pasiteiravimų ištyrė, kad statyti naują pastatą su sale kol kas neįmanoma, kai pažangių lietuvių kolonija St. Petersburgo dar nepribrendusi didelių lėšų sukėlimui. Vienatinė išeitis tėra — pirkti iš laisvanešių organizacijos pastatą.

1972 metų lapkričio 11 dieną ir vėl buvo skubiai sušauktas specialus LLD kuopos narių ir Dainos Mylėtojų choro dalyvių susirinkimas. Iš klausęs komisijos pranešimą apie jos atliktą darbą ir jos nuomonę, susirinkimas nutarė pirkti laisvanešių pastatą kaip prieinamesnę alternatyvą finansiniam atžvilgiu. Čia pat tuoj buvo imtasi organizuoti veiksnį lėšoms sukelti ir pastatui nupirkti bei būti už jį atsakingu.

Veiksniui lėšoms sukelti, nupirkti pastatą bei būti už jį atsakingu, vardas buvo parinktas Lithuanian Senior Citizens' Club.

Bet vardo parinkimo nepakako, reikėjo paruošti naujai organizacijai konstituciją, gauti "čarterį" legaliai veiklai. Šiems darbams atlikti ir paleisti į veiklą suorganizuotą naują organizaciją — Lithuanian Senior Citizens' Club prezidentu susirinkimas išrinko Valį Bunkų, viceprezidentu Walterį Dubendrij, protokolų sekretore Aldoną Alekniene, finansų sekretore Tilių Žukienę, išdėtininku Joną Rūbą; direktoriais — Joną Milerį, Juozą Šarkiūną, Povilą Alekną ir Juozą Kellerį. Ir dėka šių draugų ryžtui, iš Tallahassee, Fla., valdžios buvo gautas "čarteris" 1973 metų sausio 5 dieną, ir "Lithuanian Senior Citizens' Club" pradėjo legaliai veikti. Ši data ir laikoma klubo įsikūrimo data.

Sunkiausias ir nerviausias darbas klubo aktyvistams buvo, tai sukėlimas lėšų pastato su sale nupirkimui. Tačiau dėka su stambiais sumomis atėjusiems į pagalbą mecenatams Walteriui Dubendriui, Williamui Žilaičiui, Antanui ir Aidai Ruseckams, Justui ir Petrei Stančikams, Marijonai Žideikienei, Jonui Stančikui, Juozui Staneliui, Dėlai Mikalajūnienėi ir LLD 45-ajai kuopai, šis sunkumas buvo įveiktas. Žinoma, ne vien šių mecenatų sudėtais tūkstančiais pastatas buvo nupirktas. Reikėjo išleisti paskolų sertifikatus, kuriuos vėliau klubas iš skoliniojo atpirko.

Nuo pat klubo įsikūrimo per visus tuos metus klubui vadovavo plačiai Amerikos pažangiems lietuviams žinomas visuomenininkas Valys Bunkus. Per tuos virš dešimt metų klubo prezidentui V. Bunkui, klubo valdybai, direktoriams bei kitiems aktyvistams teko daug rūpesčių pergyventi, nuagalėti daug sunkumų, susinervinimų klubo bendram reikalui. Tačiau klubas buvo pastatytas ant kojų, įpiliatintas St. Petersburgo lietuvių pažangiam visuomeniniame judėjime. St. Petersburgo pensininkai lietuviai Lithuanian Senior Citizens' klubą didžiuojasi, pagarbiai lenkia galvas atminimui tų draugų, kurių pavardės švyti įrėmintose garbės lentose, pakabinose ant klubo salės sienų. Daug tų draugų nebėra gyvų. Iš stambias sumas aukojusių klubo pastatui įsigyti tebėra gyva tik Della Mikalajūnienė. Kiti, sulaukę senatvės, iškeliavo į ten, iš kur niekas nebegrįžta. Garbės lentose švyti pavardės ir tų aktyvistų, daug klubui davusių vienokiu ar kitokiu darbu, dykai talkininkavę atsiradus dideliame reikalui. Jų vardų klubo nariai nepamiršta, klubo jubiliejiniuose sukaktyse juos mini, gražiai atsiliepia apie juos.

Dabar klubui vadovauja, neseniai iš Valio Bunkaus perėmęs prezidento pareigas, plačiai žinomas Amerikos pažangiems lietuviams saviveiklininkas, solistas Stasys Kuznickas, padedant valdybai, direktoriams bei klubo aktyvistams. Beveik kas šeštadienį tebevyksta draugiški suėjimai pietums, popietėse skamba salė Dainos Mylėtojų choro, vadovaujamo Helen Janulytės, lietuvių liaudies bei tarybinių lietuvių kompozitorių dainomis, salė būna pilna laimingos senatvės sulaukusių žmonių klebėjimo.

Klubo įkūrimas išgelbėjo nuo prapulties Literatūros Draugijos kuopą, išgelbėjo visiems nuotaiką keliantį Dainos Mylėtojų chorą. Be Lithuanian Senior Citizens' klubo St. Petersburgo lietuviams būtų nyku, nuobodu.

J. Žaliukas

CICERO ŽINIOS

Pastaruoju laiku mūsų kolonijoje vyksta įvairios kovos, bet šį kartą apie jas nerašysiu, tik suminėsiu tuos lietuvius, kurie per trumpą laiką iškeliavo amžinam poilsiui.

Charles Genis, 89 m. a., mirė sausio 7 d. Palaidotas sausio 11 d. Kazimierinėse kapinėse. C. Genis buvo veiklus respublikonas ir priklausė prie beveik visų lietuviškų organizacijų, įskaitant ir tarptautines politines organizacijas. Liūdi žmona, sūnus, duktė ir jų šeimos. Velionis Ciceroje išgyveno 66 metus.

Sausio 5 d. mirė vaistininkas Charles Kareckas, 70 m. a. Palaidotas sausio 9 d. Kazimierinėse kapinėse. Liūdi žmona, duktė, du sūnūs ir jų šeimos.

Sausio 9 d. mirė dantų gydytojas Edward R. Rimkus, 66 m. a. Palaidotas sausio 13 d. Kazimierinėse kapinėse. Liūdi žmona, duktė ir jos šeima. John Feiza

V. IR A. POVILONIŲ SEIMĄ SLEGIA NESEKMĖS

Spaudoje buvo rašyta, kad drg. Antanas Povilonis jau kurį laiką nesveikuoja ir dažnai lanko gydytojus bei buvo ligoninėje. Šių metų pradžioje drg. Vincė Povilonienė besitriūsdama namuose ir rūpestingai prižiūradama ligonį, eidama paslydo ir krisdama net keliose vietose rankoje lūžo kaulas. Dabar ranka įdėta į gipsą ir taip turės išbūti mėnesį, gal ir ilgiau.

Gaila, kad abu juos vienu kartu suspaudė ligos. Linkiu Vincėi, taip pat Antanui greito ir sėkmingo susveikimo. Antanina V.

A. COPIN GRĮZO Į NAMUS

Po kelių sėkmingų operacijų sausio 10 d. Adelė Copin grįžo į namus. Ligonė smarkiai ligos išvarginta, nes būnant ligoninėje susirgo plaučių uždegimu ir kojoje kraujo krešuliu, bet tikisi greitu laiku visai susveikti ir vėl būti sveikųjų tarpe.

Smagu matyti ją grįžusią į namus ir sėkmingai sveikstančią. Linkiu, kad daugiau netektų grįžti į ligoninę ir vėl dirbtų su mumis. Vilniūtė

MIRĖ IR PALAIDOTAS VIKTORAS PETROKAS

Iš Frances Jordan teko sužinoti, kad slaugymo namuose sausio 14 dieną mirė Viktoras Petrokas. Jis sveikas būdamas skaitė "Vilnį" ir atsilankydavo į pažangių organizacijų sueigas. Bet jau keli metai, kai jis buvo slaugymo namuose, tai mažai žinių buvo apie jį.

Nežiūrint, kad jis buvo Ex-Maišnių klubo narys, bet apie jo mirtį tesužinota tik laidotuvių išvakarėse. Tad mažai kas žinojo ir negalėjo paskutinį kartą patarnauti velioniui. Jis buvo palaidotas sausio 16 d. Lietuvių Tautinėse kapinėse. Laidotuvėmis rūpinosi giminaitis J. Moskus. Vėliau, gal kas parašys plačiau. V.

PASIKALBEJUS SU MORTA MARQUARDT

Mortulė Marquardt savo laiku gražiai ir pavyzdinai dirbo pažangiose organizacijose, ypatingai Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijoje. Kurį laiką ji buvo minėtos draugijos protokolų sekretorė. Be to, labai dažnai dirbo sueigose prie valgių gaminimo, o jos velionis vyras Vincas Plečkaitis virš 30 metų buvo "Vilnius" direkcijos narys. Šiuo laiku Mortulė, sulaukusi 95 m.a., jau nepajėgia dirbti ir negali dalyvauti susirinkimuose, bet, aplankius ją, pirmiausia teiraujasi, kada vyksta susirinkimai ir kas veikama.

Mūsų senoji karta gražiai veikė klasių kovoje, bet metų naštos slegiama, jau darbu negali prisidėti. Gaila, kad ne visus galima aplankyti ir artėjant jų saulėlydžiui prisiminti ir pasikalbėti apie tą gražią praeitį, ir paguosti juos.

Visgi malonu, su jais susitikus, kad visi jie rūpinasi, kas dar veikama pažangos labui. **K-tė**

EX MAINIERIŲ ŽINIAI

Šiuomi kreipiuosi į Ex Mainierių Draugiško klubo narius su labai svarbiu reikalu. Pastaruoju laiku nemažai mirė šio klubo narių, bet valdyba apie kai kuriuos sužinojo tik po laidotuvių. O yra nartata, kad klubas nupirktų gėles už \$35. Kaip galima nupirkti, jei neturime žinios apie mirtį? Be to, kuriam nesusipėta nupirkti vainiko, tai šeimai įteikiama minėta suma. Bet kai nepranešama ir nežinome, kas yra velionio paveldėtojas, negalime to palikimo jam įteikti.

Dar vienas svarbus dalykas, tai jei narys (ar narė) neužmoka duoklės per 6 mėnesius, toks narys nustoja teisės minėti dovanai. Šįmet duoklė pakelta iki \$2 metams. Prašome nieko nelaukus pasiųsti duoklę fin. sekretoriaus adresu: A. Litvinas, 3116 S. Halsted St., Chicago, IL 60608.

Tie, kurie gyvenate Čikagoje, įsidėmėkite, kad sekantis klubo narių susirinkimas įvyks **balan-**

džio 19 d. 12 val. "Vilnius" salėje. Ateikite ir užmokėkite nario duoklę bei bendrai aptarkite įvairių klubo reikalus. **Sekr. J. M-nė**

BAIGĖ MENO MOKYKLĄ

Antaninos ir Prano Vaitkų anūkė Pamila Obirėk šiomis dienomis baigė kolegiją įsigydamą dailininkės-menininkės diplomą. Ji studijavo paišybą. Keliais atvejais kultūrietėms teko grožėtis jos puikiais kūriniais. Jaunoji menininkė tikisi tęsti studijas ir įsigyti "Master's degree".

Kas svarbu, kad ji pati dirbo ir mokėsi. Ji labai norėtų, kaip ji pati sako, kad jos kūriniai laikui bėgant pasiektų protėvių šalį ir tenykščiai lietuvių galėtų pasigrožėti jos kūrybinio darbu.

Tikrai puiki šios šaunios lietuviutės mintis. **Kultūrietė**

APLANKIUS U. JUODAITIENĘ

Sveika būdama, drg. Uršulė Juodaitienė daug dirbo organizacijose. Daug metų buvo "Vilnius" bendrovės direkcijos narė. Taipgi ėjo pirmiunkės pareigas Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijoje. Pastaruoju laiku jos sveikata pašlijus, teko persikelti į slaugymo namus.

Sausio 14 d. mudu su Pranu nuvykome į slaugymo namus jos aplankyti. Nuvykę radome pas Ur-

šulę jos dukras. Olga Martin dar neseniai buvo grįžusi iš Floridos. Ligonė buvo puikiai nusiteikusi ir nesiskundė nuobodavimu. Tik pasakė, kad negalinti daug vaikščioti, daugiausia tenka sėdėti kėdėje ir joje esančių ratukų pagalba ji pavažinėja po tenykščią salę.

Uršulė klausinėjo apie mūsų veiklą ir prašė perduoti linkėjimus vilniečiams ir kultūrietėms. Tikrai buvo malonu su ja pasikalbėti. Linkiu jai sutvirtėti ir vėl būti su mumis. Jos adresas: Parkside Gardens Nursing Home, 5701 W. 79th St., Burbank, IL 60459.

A. Vaitkienė

Mirę lietuviai

— Sausio 11 dieną mirė Ignas Kazlauskas, 83 m. a. Gimė Lietuvoje, Šiaulių rajone, Kuršėnų apylinkėje, Paviekių kaime. Šioje šalyje išgyveno 35 metus. Palaidotas sausio 15 d. Kazimierinėse kapinėse. Liūdi žmona, dukterė, sūnūs.

— Sausio 12 d. mirė Ona Burneikaitė - Arlauskienė, sulaukusi gražaus amžiaus. Gimusi Anykščiuose. Palaidota sausio 15 d. Kazimierinėse kapinėse. Liūdi vyras, dukterė ir jos šeima.

— Sausio 12 d. mirė Juozas Naida. Palaidotas sausio 15 d. Kazimierinėse kapinėse. Artimų gimiinių nepaliko.

KAIP EINA "VILNIES" VAJUS

(Nuo 1985 m. gruodžio 6 d. iki 1986 m. sausio 3 d.)

Nežiūrint, kad praeitą mėnesį reikėjo ruošti metų šventėms, pasitikti Naujuosius metus, tačiau kai kurios vajininkės vis tiek dirbo. Saintpetersburgietė Mary Brennan nuo praeitos suvestinės iki šios pelnė net 600 punktų, detroitietė St. Masytė — 380, čikagietė J. Marazienė — 160 punktų. Naujų skaitytojų rado M. Brennan 2 čia Amerikoje ir St. Masytė vieną taip pat čia Amerikoje. Mažesnėse kolonijose vajininkų darbas eina prie pabaigos.

Šį kartą vajininkės išsirikiavo taip:

JULIA MARAZAS — ALMKD, punktų surinko	3,140
MARY BRENNAN — St. Petersburg, Fla.	2,420
ST. MASYTĖ — Detroit, Mich.	1,820
VIOLET TRASK-TARASKIENĖ — San Francisco, Calif.	1,160
ALBINA STRICH — Kenosha, Wis.	840
ELIZABETH REPSHIS — Dorchester, Mass.	280
WALTER POZER — Folsom, Pa.	260
MARY STRAUSS — Bridgeport, Conn.	80
OFFICE	3,420

Prisiminus ištikimą darbo klasės sūnų POVILĄ KAZELIŪNĄ

Sausio 6 dieną sukako 11 metų nuo Povilo Kazeliūno mirties. Negailėstinga mirtis užgesino jo šviesas gyvenimo liepsnelę, bet jo gražūs darbai pasiliko visiems laikams neužmirštami.

Velionio gyvenimas pasiūšęs tikro kovotojo darbais. Ypač gerbtinas jo rūpestis, kad pažangi spauda gyvuotų ir neštų tiesos bei apvienijimo kovai už šviesesnį gyvenimą. Jis paliko savo gyvenimo santaupas pažangiai spaudai.

Dėka jo ir kitų panašiai pasielgusių draugų, mes galime džiaugtis pažangiu laikraščiu ir prisiminti tuos, kurie taip nuoširdžiai ir šiltai parėmė laikraštį "Vilnis". Mes jų nepamiršime ir, skaitydami tą apšviestos šaltinį, prisiminsime rėmėjus, kurių dėka naudojames pažangiąja spauda.

VILNIETĖ

Nuoširdi padėka už suteiktas paslaugas laidojant BENJAMINĄ F. KUBILIŲ

Prof. B. F. Kubilius

Mirtis yra pats skaudžiausias gyvenime įvykis, o ypač mylimo vyro. Aš tai pergyvenau, kai negailėstinga mirtis užgesino mano mylimo vyro Benjaminą F. Kubiliaus šviesaus gyvenimo liepsnelę 1985 m. gruodžio 12 d. Hot Springs, Ark. Vėliau jis buvo parvežtas į Chicagą ir palaidotas gruodžio 18 d. Lietuvių Tautinėse kapinėse, Justice, Ill.

Nuoširdžiai dėkoju laidotuvių direktoriui Povilui J. Ridikui už sąžiningą, mandagų ir nuoširdų patarnavimą laike šermenų ir laidotuvių mano mylimo Benjaminą; taipgi didelis dėkui karsto nešėjams: Antanui La... , John Feizai, Matt Bagdonui, Charles Karaliui, Louis De Schaaf, Justinui Zebraičiui; Julijai Marazienei už pasakytą patikinamą atsisveikinimo kalbą; solistei Estelle Bogden už sudainavimą momentui pritaikintų dainų, muzikai Genovaitei Giedraitienei už vargonų muziką; Nellie ir Louis De Schaaf už globojimą manęs savo namuose laike laidotuvių; už gėlių vainikus ir puokštes, už dalyvavimą šermenyse ir laidotuvėse. Vienu žodžiu, už visas palaugas laidojant mano mylimą vyrą Benjaminą F. Kubilių. Jūsų suteiktos paslaugos pasiliks mano mintyse iki mano širdis plaks.

Čia noriu panaudoti velionės Onos Kubilienės eilėraštį, kurį radau jos archyve. Jaučiu, kad jis ir man tinka.

Man liūdna gyventi vienai —
Pražuvo mano viltis!
Nickas manęs jau nelinksmina,
Paukščiai nebegieda anksti.

Nakties tamsuma atėjo,
Apdengė skaisčius žvaigždes.
Mintimis visur klajoju,
Pamenu tavo akis.

Tave matau, mylimasis,
Šypsais tu man taip švelniai,
Tas viskas yra tik svajonė,
Nes dirgai tu amžinai.

Girdžiu, lakštingala gieda,
Virpa pažangę ašlai,
Bet mano širdis nerimsta,
Nežavi kitų džiaugsmų!

Našlė MILDA KUBILIENĖ